

Pogovor z doc. dr. Marjano Glaser Kraševac

Martina Babič
Tilen Zamuda

Kratka predstavitev...

Sem Mariborčanka. Osnovno šolo, gimnazijo in hkrati srednjo glasbeno šolo sem končala v Mariboru. Medicino sem študirala v Ljubljani. Specializacijo interne medicine, magisterij in doktorat sem naredila v Zagrebu. Imam magisterij iz hemato-onkologije, doktorat iz hematologije. Sem docentka na ljubljanski in mariborski medicinski fakulteti. Sicer sem že tretja generacija zdravnikov v naši družini. Stari oče je bil zdravnik in raziskovalec predzgodovinskih jam na Slovenskem in posebne družine os Andrena (ena vrsta ima ime po moji stari mami). Moj oče je profesor transfuziologije in imunohematologije in ustanovitelj moderne transfuziologije v stari Jugoslaviji in sedanji Sloveniji, sicer častni občan mesta Maribor. Mama je specialistka nevropsihiatrinja in tudi moj sin študira na mariborski fakulteti medicino in je v tretjem letniku.

Zakaj ste se odločili za študij medicine in pozneje izbrali interno medicino ter hematologijo?

Do 4. letnika gimnazije si nisem predstavljala, da bi študirala medicino, ker nisem prenesla pogleda na kri. Želela sem se ukvarjati z glasbo, klavirjem ali solopetjem, jeziki. Zanimalo pa me je tudi vse v zvezi s starim Egiptom, torej arheologija, predvsem raziskovalec Carter. Precej sem potovala z očetom po Evropi, obiskovala muzeje. Seveda ni čudno, da sem se zadrževala predvsem vedno v egiptološkem delu. Zelo so me zanimale mumije. Pred maturo sem bila z očetom v Londonu, kjer sem si spet ogledovala mumije in njihove RTG posnetke. Oče mi je takrat svetoval, da bi bilo dobro pred študijem arheologije morda opraviti študij medicine. Tako sem se odločila, da najprej doštudiram medicino, nato pa še arheologijo. Medicino sem dokončala, arheologije pa nisem šla študirat. Pa vendar v mojem prostem času največ berem predvsem knjige o Egiptu, še vedno najraje originalno knjigo Howard Carterja o odkritju Tut-an-Khamona.

Na interno medicino pa sem prišla slučajno, ker je moj predhodnik zamenjal delovno mesto. V času, ko sem prišla na interni oddelek, so tam »kraljevali« le moški. Sprejeta pa sem bila prav na tisti oddelek, kjer sem prišla v stik s tistim, česar sem se najbolj bala – s krvjo. Do danes mi ni bilo niti v najbolj skritih mislih žal, da sem bila sem sprejeta. Imela sem dva čudovita šefa – prim. dr. Iva Miheva in dr. Petra Borina, ki sta me naučila dobre medicine, natančnosti, vztrajnosti in sočutja do bolnih ljudi. Sicer pa me neznansko zanima še fiziologija, saj brez nje ne moreš biti dober zdravnik.

Kako poteka dan predstojnice oddelka za hematologijo?

Predvsem zelo delovno. Ne razlikuje se od dela drugih zdravnikov razen tega, da se moram ukvarjati še z organizacijskim problemi, ki niso vedno prijetni, vsaj s strani denarja ne. Zdravljenje krvnih neoplazem se je v zadnjih 10 letih temeljito spremenilo, tako, da včasih z bolniki komuniciramo kot s »kroničnimi« bolniki, žal pa je ta novi način zdravljenja povezan z visokimi stroški. Torej del svojega časa (merjeno v letih) porabljam za pisanje in preračunavanje stroškov na različne komisije zaradi odobritve tega zdravljenja. Kot drugi, skrbim tudi jaz za bolnike v »svojih« sobah, jemljem anamneze, če nimam dodatne pomoči, jih pregledujem, načrtujem preiskave, opravljam preiskave, zdravim... Pri nas poleg

hematoloških bolnikov ležijo tudi bolniki z drugimi obolenji (prebavil, srca...), tako da je potrebno znanje celotne interne medicine ali še kaj več. Imam pa dobre kolege na oddelku, ki mi izjemno stojijo ob strani! Vite imamo vsakodnevno skupne. Dežuram štiri-krat na mesec, enkrat tedensko pa imam hematološko ambulantno, opravljati moram konziliarne preglede. Zelo rada pa predavam. Predavam fiziologijo in hematologijo: fiziologijo na Fakulteti za zdravstvene vede, PF in Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo, hematologijo pa na MF LJ in MB. Ta kombinacija se mi zdi enkratna in potrebno je, da v predavanja iz fiziologije vključujete veliko klinike, saj jo le na ta način lahko sploh razumete.

Ste po vašem mnenju že dosegli izziv kariere?

Ne vem. Izzivi so povsod in ne verjamem, da je kateri največji, saj gre od tam pot le še navzdol. Lepo je, da predavam poleg MF LJ, kamor so me že pred leti povabili, tudi na MF MB. Na MF v LJ je bil prvič res smešen občutek, saj sem predavala v isti predavalnici, kjer sem pred leti sama sedela. Takrat sem se včasih sama sebi smilila, ker so se mi zdela nekatera predavanja dolgočasna in nezanimivo pripravljena. Odločila sem se, da ne bom nikoli tako dolgočasna, predvsem pa ne domišljava in zoprna. Z moje strani lahko rečem o vas samo pozitivno, zdi se mi, da dosti znate. Sploh pa je tako, da je prva generacija na neki fakulteti vedno prva in tako nekaj posebnega.

Vaš sin študira na MFMB. Kaj menite o medicinski fakulteti v Mariboru, s tem, ko spremljate svojega sina? Kako se študij razlikuje od študija na ljubljanski MF?

Ker predavam na obeh, in sem obiskovala ljubljansko, poleg tega dobro poznam delo na zagrebški in graški MF, moram reči, da se študiji med seboj razlikujejo. Če pogledamo že od prvega letnika naprej, je razlika v predmetih (anatomija eno leto, histologija sodi k anatomiji). Mnogo prej se srečate z interno medicino in kirurgijo. Je pa res, da imam občutek, da vas s PBL tako kot male otroke v skrivnosti branja, uvajajo v skrivnosti medicine in se sproti seznanjate s klinično sliko, preiskavami in različnimi izrazi, ki sem jih jaz recimo slišala šele v 3. ali 4. letniku. Manjka pa patofiziologija, zato se trudim, vsaj za sebe lahko rečem, da jo, kolikor pač dopušča čas predstavim ob določeni bolezni. Kot sem rekla brez skrivnosti fiziologije kostnega mozga in njegovih celic ni znanja hematologije, to pa je zelo kompliciran proces,

ki se mu daje premalo pozornosti v predkliniki. Mislim pa tudi, da je obremenitev na medicinski fakulteti v Mariboru večja, saj ste na fakulteti praktično ves dan do poznega večera in reči moram da vas občudujem. Še enkrat menim, da ste prva generacija zelo dobra generacija študentov (seveda drugih še ne poznam!). Sama sem zadovoljna, da sin študira medicino v Mariboru. Prvič, ker je v Mariboru, drugič pa, ker mislim, da bo dober zdravnik. Nikoli ni mislil na kaj drugega, čeprav je tudi velik glasbenik in prelepo igra klavir.

Kako se pa počutite, ko predavate in veste, da sedi vaš sin pred vami?

Sina sem v začetku mojih predavanj na MF LJ vzela s seboj na eno od predavanj, da kritično z očmi študenta oceni vzdušje in kvaliteto. Od takrat je on moj največji kritik in ocenjevalec, vedno pove tako kot je. Vendar, ko sem v predavalnici, sem predvsem predavateljica in včasih kar pozabim, da sedi tam tudi on. Mislim pa, da je prav, da vas vse obravnavam enako, torej nima nobenih privilegijev. Je pa lepo meni kot mami, da ga vidim tam.

Imate kakšen nasvet za študente, kako se učiti interno medicino oz. hematologijo?

Kot sem vam že rekla, brez skrivnostne fiziologije kostnega mozga in nastajanja krvnih celic, poznavanja njihovega delovanja ne gre nič. Enostavno ne morete razumeti patofiziologije bolezni. Zdravnikom dela preglavice že kar fiziologija železa ali B12, ki je nihče ne zna. Če to obvladate, gre dalje mnogo lažje. Ko študirate hematologijo, se učite zbrano. Pomagate si lahko s hematološkim atlasom. Mnogo imate opravka tudi z laboratorijskimi testi. Zapomnite si to, da številka še ne pomeni bolezni – vedno se z bolnikom pogovorite, ga preglejte, ocenite, ali morda ne gre za laboratorijsko napako in ukrepajte. Ne zdravimo številke, marveč živega človeka in tu se ne smemo zmotiti! Sama interna medicina je težka in obširna veda, potrebno je mnogo znanja že za postavitev diferencialne diagnoze. Svetujem vam, da se predvsem pri iskanju diferencialnih diagnoz ne opirate na dlančnik, marveč na vaš osebni računalnik v lobanji.

Imate kakšne konjičke?

Rada igram klavir in pomagam pri urejanju vrtov, preurejam sobe, renoviram. Morda se vam bo zdelo smešno, ampak rada kosim travo, saj takrat v miru razmišljam,

kaj bom počela v naslednjih dneh. Od športov mi je pri srcu nogomet, in dokaj redno obiskujem tekme NK Maribor. Rada tudi potujem. Bila sem že na vseh celinah, razen v večini Azije in Južni Ameriki. Najlepše mi je bilo potovati z Andrejem po delu Amerike, pa potovanje po Avstraliji, kjer smo živeli v pragozdu in veliko hodili, impresionirali pa sta me arheološko Sirija in Jordanija s Palmyro in Petro ter glinastimi ploščicami s klinopisi in grobni kipi leptotic v Palmyri.

Kakšen je po vašem mnenju dober zdravnik, dober hematolog?

Dober zdravnik mora dobro poznati medicino, mora poslušati bolnika, mora biti dobrsrčen, usmiljen, vztrajen, a nepopustljiv in za bolnika narediti torej vse, kar je v njegovi moči. To velja tako za internista kot hematologa. Res pa je, da so nekateri bolniki ali njihovi svojci prezahtevni. Včasih se svojci skrijejo za fasado ignorance, v resnici pa se sploh ne brigajo za obolenega. Po drugi strani je vse več starejših ljudi, ki jih je seveda potrebno obravnavati tako kot sebe in spoštljivo. Morda vam nekoliko koristi moj nasvet: ko komunicirate z bolnikom, ko ga pregledujete, načrtujete ali opravljate katerikoli poseg na bolniku, delajte to vedno tako, kot bi to sebi. Seznanite ga s posegi, ne strašite ga, da bo bolelo, ker večina preiskav tako ni prijetnih. Pri nas na primer opravljamo biopsije in punkcije kostnega mozga, ki lahko bolijo. Če bolnika pomirite in sodelujete z njim pri preiskavi, ob tem pa vrtate v kost, kot bi to sebi, vam garantiram, da ne boste imeli pretiranih težav. Tudi vam ne bi bilo prijetno, če bi vas grdo gledali, da bi imeli občutek, da ste nezaželeni, torej le številka. Sodelovanje bolnika in hematologa oziroma zdravnika mora temeljiti na 100 % zaupanju in pri tem morajo sodelovati tudi svojci.

Glede na to, da so hematološke bolezni velikokrat bolezni imunskega sistema, nas zanima, kako na sam imunski sistem vpliva pozitivna naravnost človeka? Kakšen pristop bi moral imeti zdravnik?

Do bolnika morate biti prijazni, saj je že tako velik revež, da je sploh bolnik. Ne strašite ga, marveč ga na njegovi poti opogumljajte, povejte mu, da si skrbi delita na polovico in da ste mu ob strani. Torej, res je da ima obrambni sistem velik vpliv, kako se bomo pri bolezni odrezali. Na svoje oči sem videla bolnike, ki se s svojo boleznijo niso obremenjevali, hodili so na kemoterapijo,

kot bi vi šli v kino in so preživel dolgo časa brez težav in druge, zaskrbljene, odklonilne, ki so žal prehitro umrli..

Kakšne so vaše izkušnje v tujini?

Na Hrvaškem sem bila pri svetovno znanem hematologu prof. Labarju, ki je prvi opravil presaditev kostnega mozga v takratni Jugoslaviji. Tudi moji bolnici, takrat stari okoli 20 let s kronično mieloično levkemijo je podaril že 15 let življenja. Razen tega sem bila na Dunaju na hematološki kliniki, naši mladi bodoči hematologi opravljajo del specialističnega staža obvezno na hematološki kliniki Graz. Sicer pa redno obiskujem kongrese Ameriškega hematološkega in Evropskega hematološkega združenja, katerih članica sem, tako da imam vse novosti na dlani. V kontaktu sem tudi z ameriškim znanim fiziologom von Duvillardom.

Anekdota za konec...

Ne vem če je, je pa nora. V dežurstvu smo sprejeli hudo vinjenega, spečega mladeniča. Dala sem mu infuzijo in ko se je zbudil in sem ga vprašala, kako se počuti, je zavil oči. Zdelo se mi je, da bo dobil epileptičen napad. On pa je začel stresati z glavo in vprašal, ali je že med angeli v nebesih, med katere me je očitno prišteval zaradi bele okolice, bele obleke in mojih svetlih, kodrastih las. Neumno, pa kaj..